

ZAPISNIK

sa 41. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 11. novembra 2015. godine

Sjednica je počela u 10,15 časova.

Sjednici je predsjedavala Marija Maja Ćatović, zamjenica predsjednika Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Predrag Sekulić, Nada Drobniak, Obrad Mišo Stanišić, Damir Šehović, Genci Nimanbegu i Azra Jasavić.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi Odbora: Slaven Radunović, Koča Pavlović, Danko Šarančić i Predrag Bulatović.

Kao zamjena članu Šefkiji Muriću, sjednici je prisustvovao poslanik Nikola Gegaj.

Sjednici su prisustvovali Dirk Lange, šef Jedinice za Crnu Goru u Generalnom direktoratu Evropske komisije za susjedsku politiku i pregovore o proširenju, Nj.E. Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Kirsi Pekuri, šefica Sektora za politiku, evropske integracije i trgovinu u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Barbara Rotovnik, savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Nemanja Tepavčević, službenik za odnose sa javnošću u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Sjednici su ispred Sekretarijata Odbora prisustvovali: Marija Maraš, sekretarka i saradnici Jasmin Bojadžić, Sanja Bulatović i Marija Milošević.

Sjednica je bila otvorena za javnost i ispraćena od strane predstavnika medija.

* * * * *

Nakon što je zamjenica predsjednika Odbora konstatovala da postoji kvorum za rad i odlučivanje, te pozdravila uvažene goste, predstavljen je predloženi

DNEVNI RED :

1. Predstavljanje Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2015. godinu

Nakon usvajanja dnevnog reda, zamjenica predsjednika Odbora Marija Maja Ćatović dala je riječ šefu Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Nj.E. Mitji Drobniču, kako bi predstavio ključne nalaze Izvještaja.

* * * * *

TAČKA 1

PREDSTAVLJANJE IZVJEŠTAJA EVROPSKE KOMISIJE O NAPRETKU CRNE GORE ZA 2015. GODINU

Na samom početku svog izlaganja, Nj.E. Mitja Drobnič je upoznao prisutne članove Odbora sa novom metodologijom izvještavanja koju, osim izmjene u samom nazivu dokumenta - dosadašnji Izvještaj o napretku ove godine se zove Izvještaj o Crnoj Gori za 2015. godinu - karakteriše pružanje jasnijih informacija državama kandidatima o tome kako Evropska komisija vidi njihov dosadašnji napredak, kao i davanje sugestija za reforme u narednom periodu. Evropskoj uniji su potrebni jasni signali o načinu na koji Evropska komisija vidi države

kandidate, da bi se stekao uvid u određene probleme i izazove sa kojima se one suočavaju. Stoga, nastavio je Drobnič, Izvještaj karakteriše dva aspekta, na osnovu kojih se ocjenjuje sposobnost države sa stanovišta ispunjavanja uslova za članstvo u EU. U tom smislu, Evropska komisija je uvela sljedeću ljestvicu: najniži stepen što predstavlja ranu fazu, zatim određeni nivo pripremljenosti, umjerena pripremljenost, dobar nivo pripremljenosti i na kraju napredni nivo pripremljenosti. S druge strane, dosadašnja metodologija upoređivanja napretka sa prethodnim izvještajnim periodima je zadržana i ista se primjenjuje u svim oblastima, osim u tri posebno izdvojene oblasti – javne nabavke, statistika i finansijska kontrola. Drobnič je naglasio da će se posebno izdvojene oblasti mijenjati svake godine. U odnosu na posebno izdvojene oblasti, Evropska komisija je uvela posebnu ljestvicu – nazadovanje, nema napretka, ostvaren određeni napredak, ostvaren dobar napredak i ostvaren veoma dobar napredak.

U okviru novog pristupa, Evropska komisija je donijela Strategiju proširenja za period cijelog svog mandata, koja će se usklađivati svake godine ali neće trpjeti suštinske promjene, već uopšteno odražava politiku aktuelne Komisije. Na taj način će se provjeriti i efektivnost nove metodologije izvještavanja, kazao je Drobnič i dodao da različito tumačenje Izvještaja ukazuje na to da isti predstavlja predmet unutrašnje debate i pomaže da država kandidat napreduje što brže u procesu evropskih integracija. Kao i do sada, nastavio je Drobnič, Izvještaj je podijeljen na tri dijela: politički kriterijumi, ekonomski kriterijumi i sposobnost preuzimanja obaveza članstva.

U okviru političkih kriterijuma, konstatovano je da donešeno izborna zakonodavstvo predstavlja dobru osnovu, ali da donošenje mora da prati i njegova implementacija, jer se u Izvještaju navodi da nepovjerenje u izborni proces predstavlja jedan od najozbiljnijih problema. Osim toga, dodao je Drobnič, u Izvještaju se ističe da je neophodno da se ne završi javna debata o navodnoj zloupotrebi državnih resursa. U Izvještaj su u posljednjem momentu uvršteni i neki aktuelni događaji u Crnoj Gori – Evropska komisija bojkot smatra nedemokratskim mehanizmom za rješavanje problema, pa je istaknuta potreba za vođenjem demokratskog dijaloga unutar Parlamenta.

Kada je riječ o reformi državne uprave, Crna Gora je umjereno pripremljena, a kroz Izvještaj je ukazano na potrebu da se zapošljavanje državnih službenika vrši na osnovu sposobnosti i kvaliteta, a ne na osnovu političkih kriterijuma, konstatovao je Drobnič. U oblasti pravosudnog sistema, Crna Gora je takođe umjereno pripremljena; novi zakonski okvir je usklađen sa evropskim standardima, ali je istaknuta i neophodnost njegove implementacije, posebno u dijelu profesionalnog zapošljavanja i napredovanja sudija i tužilaca. Drobnič je kazao da je Crna Gora u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala dostigla određeni nivo pripremljenosti, ali se ponovo ističe potreba za poboljšanjem efikasnosti istraga, optužbi i presuda, i ukazuje na postizanje rezultata po pitanju korupcije na visokom nivou, kao i razbijanja kriminalnih mreža, gdje je ocijenjeno da je napredak ograničen.

Zakonodavstvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda je usklađeno sa evropskim zakonodavstvom i u ovoj oblasti je Crna Gora ostvarila napredak. U okviru slobode medija je dostignut određeni nivo pripremljenosti, a kao zadatak za budući period je postavljeno rasvjetljavanje slučajeva napada na novinare. Dodatno, konstatovano je da mediji u Crnoj Gori nemaju efikasnu samoregulaciju i da ih karakteriše loša profesionalnost i nedostatak etičkih standarda. U oblasti regionalne saradnje, Crna Gora je najbolje ocijenjena; ona je jedina bivša jugoslovenska država koja ima zaključene bilateralne sporazume o razgraničenju sa susjednim zemljama, istakao je Drobnič.

Što se ekonomskih kriterijuma tiče, postignuti su određeni rezultati – Crna Gora je umjereno pripremljena kada je riječ o funkcionisanju tržišne privrede, a ostvareni su i određeni rezultati na polju fiskalne konsolidacije i poboljšanja poslovnog ambijenta. Konstatovano je relativno povećanje stope rasta i rast stranih investicija. Međutim, projekat izgradnje autoputa predstavlja izazov za fiskalnu politiku, pa se Crna Gora poziva da učini sve kako bi smanjila svoj javni dug. Dodatni napredak je neophodan na polju tržišta rada – Crna Gora mora smanjiti visoku stopu nezaposlenosti. Po pitanju konkurentnosti, Crna Gora je dostigla umjerenu pripremljenost, a potreban joj je bolji ljudski kapital i bolja infrastruktura.

Što se tiče posebno izdvojenih oblasti, Crna Gora je dobila ocjenu umjerene pripremljenosti u odnosu na sposobnost preuzimanja obaveza iz članstva, po pitanju finansijske kontrole ističe se potreba da se ojača unutrašnja kontrola u državnoj administraciji, dok je nešto lošije ocijenjena pripremljenost u oblasti statistike. Posebno se izdvaja oblast zaštite životne sredine

i klimatskih promjena, gdje je Crna Gora zauzela najnižu poziciju na ljestvici – nalazi se u ranoj fazi. Generalno, sposobnost preuzimanja evropskog zakonodavstva ostaje izazov, zaključio je Drobnić.

Dirk Lange je ukazao na to da Izvještaj jasno odražava poziciju Crne Gore u procesu pregovora, posebno u oblasti vladavine prava, poljoprivrede, bezbjednosti hrane i sl. Crna Gora predstavlja dobar primjer za napredak u procesu pristupanja – od početka pregovora 2012. godine, Crna Gora je otvorila dvadeset, od kojih je privremeno zatvorila dva poglavlja, a ostalo je još trinaest poglavlja u kojima tek treba otvoriti pregovore. Ponovio je da je vladavina prava glavni prioritet, koji će odrediti sveukupni tempo pregovora. Lange je podsjetio kako je prošle godine došlo do otkazivanja jedne međuvladine konferencije zbog nedovoljnog napretka u poglavljima 23 i 24, dok je ove godine mišljenje Evropske komisije da je napredak u oblasti vladavine prava postignut. Izvještaj sistematski prikazuje da je 2014. bila godina donošenja zakona, 2015. godina unapređenja institucija, a 2016. godina treba da bude godina rezultata, jer na kraju jedino što se računa su postignuti rezultati, naglasio je Lange. Analizirajući političku situaciju na nivou EU, prije svega pominjući izbjegličku krizu, koja je uslovlila i kašnjenje predstavljanja Izvještaja, Lange se osvrnuo i na trenutnu političku situaciju u Crnoj Gori i izrazio žaljenje što predstavljanju Izvještaja ne prisustvuju svi članovi Odbora. S tim u vezi, zamolio je prisutne članove da daju svoje viđenje trenutnog političkog stanja i kazao da je, što se Evropske komisije tiče, jasno da ispunjavanje političkih kriterijuma predstavlja preduslov za funkcionisanje demokratije i da ona stoga pomno prati situaciju.

Za riječ u raspravi se prvi javio poslanik Obrad Mišo Stanišić, koji je izrazio žaljenje zbog toga što sjednici ne prisustvuju poslanici Demokratskog fronta, a posebno predsjednik Odbora Slaven Radunović, koji su se odlučili za, kako je kazao, vaninstitucionalno djelovanje. U vezi sa novim nazivom Izvještaja, Stanišić je kazao da je napredak Crne Gore bio konstantan, pa se kao takav podrazumijeva i nema ga potrebe naglašavati kroz naziv dokumenta. Ovogodišnji izvještaj je, kako je kazao, najbolji do sada i kao takav daje vjetar u leđa za nastavak aktivnosti na polju integracija, ali i obavezuje da se djeluje čvršće, ne da bismo bili članica EU, nego da bismo usvojili standarde zapadnih zemalja. Iako jesmo lider u regionu, nastavio je Stanišić, Crna Gora se ne takmiči ni sa kim od susjeda i želi da i sve susjedne zemlje postanu članice EU. Što se iznijetih preporuka tiče, Stanišić je mišljenja da Crna Gora odmah treba da krene sa radom na njihovoj realizaciji, pri čemu je izrazio saglasnost sa predstavnicima EU, koji su u Izvještaju konstatovali da vanparlamentarno djelovanje nije dobro i da dijalog treba vratiti u Skupštinu. Tom prilikom poručio je da su on i njegova partija otvoreni za dijalog i postizanje dogovora. Ocjene u Izvještaju su rezultat zajedničkog rada cjelokupnog društva, uključujući i civilni sektor, iako je odgovornost najviše na Vladi Crne Gore. Kada je riječ o povjerenju u izborni proces, Stanišić je istakao da je Crna Gora posvećena unapređenju izbornog zakonodavstva. On je podsjetio da su svi izbori u Crnoj Gori održani pod budnim okom predstavnika nadležnih međunarodnih organizacija, te da odziv birača nije bio ispod 70%, što govori o tome da građani imaju povjerenja. Na kraju, Stanišić je kazao da ovaj Izvještaj predstavlja dobar signal u očekivanju dobijanja poziva za članstvo u NATO početkom decembra ove godine.

Poslanik Genci Nimanbegu kazao je da je i u ovogodišnjem Izvještaju potvrđeno da neće biti pristupanja Evropskoj uniji u aktuelnom mandatu Evropske komisije, te da se zemlje Zapadnog Balkana moraju potruditi da ne dođe do zamora od proširenja, posebno uzimajući u obzir aktuelne izazove kao što je izbjeglička kriza, koja je poremetila odnose i u Uniji i u regionu. Kao predstavnik jedne od partija koje predstavljaju manjine, Nimanbegu je istakao da u Izvještaju nije pomenut slučaj podsticanja na nacionalnu i vjersku mržnju jednog dnevnog lista i kao rezultat krivične prijave novčana kazna u iznosu od 3000 eura, što je istakao kao izazov za crnogorski pravosudni sistem. Ocijenio je da u Crnoj Gori postoji negativno novinarstvo i sugerisao na potrebu da se poboljša samoorganizacija, samoregulacija medija i izvještavanje, koje je ocijenio kao subjektivno, bilo da je riječ o portalima ili o dnevnim listovima. Pozdravio je sugestiju Evropske komisije da se dijalog vrati u Parlament. Po njegovom mišljenju, nije se posvetilo dovoljno pažnje obrazovanju u Crnoj Gori. Crna Gora je zaštitila albanski jezik kao manjinski, nastavni programi su prilagođeni, ali se ne vidi napredak u upotrebi albanskog jezika u Skupštini Crne Gore i drugim institucijama. Ukazao je na dva važna pitanja - potrebu većeg angažovanja institucija u oblasti povraćaja imovinskih prava, te zastupljenost manjina u državnim institucijama, koja je daleko ispod poželjne. Na kraju, Nimanbegu je pomenuo da Zakon o manjinskim pravima i slobodama nije još usvojen, ali je prošao drugo čitanje i nema amandmana; za usvajanje je potrebna kvalifikovana većina, ali je i od usvajanja važnije

omogućiti primjenu ovog zakona. S tim u vezi, pomenuo je da prema važećem Zakonu Srpski nacionalni savjet dobija sredstva iz Fonda za manjinu, iako Srbi ne važe za manjinu u Crnoj Gori, i izrazio očekivanje da će se novim Zakonom otkloniti ova nelogičnost.

Kao predstavnica opozicije, poslanica Azra Jasavić je istakla da vlast mora da se mijenja, ali je mišljenja da su protesti bili nasilni, a u njihovoj organizaciji su učestvovali oni koji su protiv članstva Crne Gore u NATO. Ona je mišljenja da vlast u Crnoj Gori nije uspjela da se izbori sa korupcijom i lošom ekonomskom situacijom i da su organizatori protesta iskoristili veliko nezadovoljstvo stanovništva ekonomskom situacijom u Crnoj Gori i organizovali proteste neposredno pred dobijanje pozivnice za članstvo u NATO. Jasavić je mišljenja da je vlast dozvolila da ima toliko nezadovoljnih građana, ali da treba odvojiti građane koji su opravdano nezadovoljni i organizatore protesta koji imaju cilj da destabilizuju Crnu Goru. Ona je pozvala na mudrost u vođenju dijaloga o unutrašnjim pitanjima i geostrateškim težnjama, na način da ne odražavaju partijske, već interese građana. „Vlast se mora mijenjati, a država se mora čuvati“, naglasila je Jasavić. Tokom svog izlaganja ukazala je i na značaj pitanja iseljavanja manjina sa sjevera i neravnomjernost u regionalnom razvoju Crne Gore. Istakla je da ćemo pravnu sigurnost, investicije i nova radna mjesta osigurati jedino ako se izborimo sa korupcijom i organizovanim kriminalom.

Poslanik Damir Šehović je ocijenio Izvještaj Evropske komisije korisnim, posebno elemente na koje su ukazali predstavnici EU i time usmjerili fokus na ona pitanja koja zaslužuju najveću pažnju. On je istakao da dokument predstavlja realnu sliku situacije u Crnoj Gori i dodao da se isti donosi u istorijski važnom momentu za Crnu Goru, koji predstavlja dobijanje poziva za članstvo u NATO. Izvještaj je, prema njegovom mišljenju, pozitivan i država, dakle i vlast i opozicija i civilni sektor, bi trebalo da budu zadovoljni. S druge strane, pozitivne ocjene treba da služe kao podsticaj za sve one ključne izazove na čijem rješavanju treba raditi. Vladavina prava ostaje ključno pitanje, nastavio je Šehović i izrazio punu saglasnost sa Langeom da se u 2016. godini očekuju rezultati, posebno u oblasti borbe protiv korupcije na visokom nivou. Istakao je neophodnost da se obezbijedi implementacija izbornog zakonodavstva, unaprijedi kvalitet medija, ali i naglasi uspjeh u okviru regionalne saradnje. Osvrnuvši se na ekonomske kriterijume, Šehović je mišljenja da će autoput, gledano dugoročno, uticati na smanjenje javnog duga. I on je ukazao na značaj vraćanja dijaloga u Skupštinu, jer se vlast ne osvaja na ulici, već na izborima. On je pozdravio nemiješanje EU u unutrašnju političku situaciju u Crnoj Gori, jer je to pitanje koje moramo sami da riješimo.

U završnim napomenama, šef Delegacije EU Mitja Drobnič je podsjetio na osnovni zadatak Skupštine u pogledu vršenja nadzora nad radom Vlade, te da je potrebno ukazati na ono što nije urađeno. Evropska komisija se ne bavi razlozima, već samo konstatuje da nije postignuto dovoljno, dok je ispitivanje razloga i njihove opravdanosti zadatak Skupštine. Cilj nije poziv u NATO, cilj je učlanjenje u NATO; slično tome, cilj nije pozitivan Izvještaj, nego članstvo u EU, dodao je Drobnič. Izjava predsjednika Evropske komisije Žan-Kloda Junkera da neće biti proširenja u mandatu aktuelne Komisije ne znači da EU ne želi primiti nove članice, nego da ocjenjuje da ne postoji dovoljna spremnost država za članstvo. Zbog toga, ovakvo mišljenje Komisije ne treba da demotiviše države kandidate, već da ih podstakne da se fokusiraju na proces integracija i ispunjavanje uslova.

Lange se zahvalio na ukazanim sugestijama i komentarima iznijetim tokom rasprave.

Nakon završnih napomena gostiju, zamjenica predsjednika Odbora Marija Maja Čatović zahvalila se gostima i zaključila 41. sjednicu Odbora.

Sjednica je zaključena u 11,50 časova.

SEKRETAR ODBORA

Marija Maraš s.r.

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA ODBORA

Marija Maja Čatović s.r.